

Sygn. akt V CSK 401/16

POSTANOWIENIE

Dnia 27 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa J. S.
przeciwko K. Spółce Akcyjnej w K.
o naprawienie szkody,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 grudnia 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 12 lutego 2016 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, niepubl., z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, niepubl.).

Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga

wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Skarżącego obciążał obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji jurejdyycznej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej. Nie istnieje przy tym potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, niepubl., z dnia 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14, niepubl., z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, niepubl. i z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.).

Przedstawione przez skarżącego zagadnienia prawne sprowadzają się do rozstrzygnięcia: czy odszkodowanie zasądzone w trybie ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r., nr 228, poz. 1947 z późn. zm. – dalej: „p.g.g.”) może być oprocentowane za okres poprzedzający wyrokowanie w sytuacji, gdy prawomocnym wyrokiem częściowym przesądzona została nie tylko zasada odpowiedzialności, ale także sposób naprawienia szkody oraz czy możliwe jest w trybie p.g.g. naprawienie szkody na zabudowanej nieruchomości częściowo tj. poprzez zapłatę odszkodowania w zakresie budynku i częściowo poprzez restytucję naturalną (w zakresie gruntu). Skarżący wskazał ponadto na potrzebę wykładni przepisów tj. art. 94 i 95 p.g.g. w zw. z art. 363 k.c. w wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) w sprawie VACa (...) wyrażono bowiem pogląd, że do chwili sporządzenia opinii przez biegłego strony pozostawały w sporze, w jaki sposób należy naprawić szkodę, w związku z czym odsetki

zasądzono od dnia następnego po dniu doręczenia opinii stronie pozwanej, co stanowi wyłom w przywołanej w zaskarżonym wyroku linii orzeczniczej, z której wynika, iż oprocentowanie jest możliwe dopiero od daty wyrokowania. Z kolei w wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) w sprawie VACa (...), zasądzono odsetki od dnia doręczenia pozwu, gdyż sposób naprawienia szkody, przez zapłatę, był między stronami bezsporny. Również w wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) wydanym w sprawie IACa (...) zasądzono odsetki za okres poprzedzający wyrokowanie.

Zagadnienia prawne sformułowane przez skarżącego nie spełniają wyżej sprecyzowanych w judykaturze Sądu Najwyższego wymagań. Skarżący nie przytoczył ani nie uzasadnił takich argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych. Nie wyjaśnił, dlaczego te zagadnienia mają charakter istotny. W zasadzie ograniczył się do sformułowania pytań, nie przeprowadzając żadnego pogłębionego wywodu prawnego dla wykazania, że jego wątpliwości stanowią istotne zagadnienie prawne wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego. Przy formułowaniu zagadnienia prawnego pominął, iż powinny one odpowiadać wymogowi pytania do rozstrzygnięcia, czyli wyznaczającego dwie możliwe odpowiedzi, w sposób zbliżony do przedstawienia Sądowi Najwyższemu zagadnienia przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepubl.). Ponadto, nie przedstawił wywodu zawierającego szczegółową argumentację prawną przekonującą o istnieniu rozbieżnych ocen prawnych przedstawionych zagadnień. We wniosku brak jest odniesienia do orzecznictwa Sądu Najwyższego i poglądów doktryny w kwestiach objętych zagadnieniem prawnym i sygnalizowanymi wątpliwościami interpretacyjnymi. Argumentacja skarżącego jest jednostronna i ogranicza się do przedstawienia własnego poglądu prawnego w opozycji do stanowiska Sądu drugiej instancji. Ponadto wskazane przez skarżącego zagadnienia prawne, nie mają charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz są osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i są pytaniami w tej właśnie sprawie.

Nie jest zrozumiały związek prezentowanego przez skarżącego zagadnienia prawnego, dotyczącego możliwości częściowego naprawienia szkody górniczej

przez zapłatę odszkodowania w zakresie budynku i częściowo poprzez restytucję naturalną, w sytuacji, gdy w sprawie, w której wniesiono skargę ostatecznie nie stwierdzono możliwości dokonania restytucji naturalnej w zakresie gruntu. Ponadto problematyka prezentowana przez skarżącego, jako zagadnienie prawne związane z naprawieniem szkody na podstawie art. 94 i 95 p.g.g. była wyjaśniana w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy przyjął, iż relacja między restytucją naturalną, a odszkodowaniem pieniężnym ma charakter sekwencyjny: roszczenie o zapłatę odszkodowania pieniężnego powstaje dopiero wówczas, gdy przywrócenie do stanu poprzedniego jest niemożliwe lub nadmiernie kosztowne. Dopiero wtedy, gdy okaże się w toku postępowania sądowego, że z przyczyn, o których mowa w art. 95 p.g.g. nie może być przywrócony stan poprzedni, od tej chwili możliwe jest też obliczanie odsetek za opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia przez zobowiązanego (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2004 r., III CZP 20/04, OSNC 2005, nr 7-8, poz. 115, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2012 r., V CSK 379/11, niepubl.). Sposób likwidacji szkody, nie przesądza natomiast o chwili ustalenia należnego poszkodowanemu odszkodowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że chwilą wymagalności roszczenia, którego wysokość zostaje ustalona według cen z daty orzekania jest dzień wyrokowania. Odsetki ustawowe za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.) w odniesieniu do zobowiązań w istocie niepieniężnych, ale ze świadczeniem pieniężnym, jako środkiem umarzania zobowiązania odszkodowawczego, pełnią tę samą funkcję, co regulacja art. 363 § 2 k.c., kompensując spadek wartości należności pieniężnej wywołanej spadkiem cen. Data miarodajna dla ustalenia rozmiarów szkody jest w tym przypadku zarazem najwcześniejszą możliwą datą początku naliczania odsetek. Nie znajduje też usprawiedliwienia stosowanie równocześnie dwóch mierników równoważących skutki utraty siły nabywczej pieniądza, które prowadzą do podwójnej waloryzacji (por. m.in. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 1994r., III CZP 183/93, OSNC 1994, nr 7-8, poz. 155, z dnia 6 września 1994 r., III CZP 105/94, OSNC 1995, nr 2, poz. 26, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2000 r., III CKN 823/98, niepubl., z dnia 10 lutego 2000 r., II CKN 725/98, OSNC 2000, nr 9, poz. 158, z dnia 17 czerwca 2010 r., III CSK 308/09, niepubl.,

z dnia 27 marca 2001 r., IV CKN 297/00, niepubl., z dnia 8 maja 2003 r., II CKN 66/01, niepubl., z dnia 15 stycznia 2004 r., II CK 352/02, M. Prawn. 2006, nr 2, poz. 91, z dnia 4 lutego 2005 r., I CK 569/04, niepubl., z dnia 16 kwietnia 2009 r., I CKN 524/08, OSNC-ZD 2009, nr 4, poz. 106, z dnia 11 lutego 2010 r., I CSK 262/09, niepubl., z dnia 17 czerwca 2010 r., III CSK 308/09, niepubl., z dnia 7 lipca 2011 r., II CSK 635/10, niepubl., z dnia 13 września 2012 r., V CSK 379/11, niepubl., z dnia 22 listopada 2012 r., II CSK 736/11, niepubl. z dnia 9 stycznia 2013 r., III CSK 89/12, OSNC-ZD 2013, nr 3, poz. 65, z dnia 14 października 2015 r., V CSK 708/14, niepubl.). Również problematyka zasądzania odsetek w sytuacji upływu czasu między opinią biegłego, stanowiącą podstawę ustalenia odszkodowania, a datą wyrokowania, w kontekście regulacji art. 363 § 2 k.c., która według skarżącego ma powodować rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych, została wyjaśniona w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2016 r., I CSK 685/15, niepubl.).

Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej zasadności wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo jego wydania w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Natomiast skarżący przedstawiając, jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia (por. m.in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 27 kwietnia 2006 r., I CZ 15/06, niepubl., z dnia 29 listopada 2007 r., II CSK 460/07, niepubl., z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, niepubl., z dnia 2 grudnia 2011 r., III CSK 31/11, niepubl.).

Oczywistej zasadności skargi skarżący upatrywał w sprzeczności zaskarżonego rozstrzygnięcia z prawomocnym wyrokiem częściowym z dnia 31 stycznia 2011 r., w którym przesądzono, iż rozstrzygając o sposobie

naprawienia szkody za budynek należy mieć na względzie, iż przywrócenie poprzedniego stanu obiektu nie jest możliwe, co zgodnie z art. 365 k.p.c. powinno być wiążące, również w zakresie orzeczenia o odszkodowaniu za grunt, niezależnie od ewentualnych zmian w stanie faktycznym, na co wskazuje również uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego wydanego w niniejszej sprawie. Oczywista zasadność skargi wynika również w przekonaniu skarżącego, z wadliwego rozstrzygnięcia o roszczeniu odsetkowym, Sąd nie uwzględnił bowiem, iż uprawomocnienie się wyroku częściowego spowodowało, iż Sąd dokonał wyboru sposobu naprawienia szkody i przesądził, że powodowi w dalszym toku postępowania będzie należna, co do zasady suma pieniężna podlegająca oprocentowaniu. Ponadto szkoda w majątku powoda polegała na zniszczeniu nieruchomości, jako całości (gruntu i budynku), zatem sposób naprawienia szkody powinien odnosić się w całości do gruntu i budynku.

Skonfrontowanie rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona, we wskazanym wyżej rozumieniu tego pojęcia. Powód odniósł w istocie tą przyczynę kasacyjną do zarzutów naruszenia prawa materialnego i procesowego ujętych w ramach podstaw skargi kasacyjnej, ale w przedstawionym uzasadnieniu wniosku brak jest takich argumentów, które wskazywałyby na rażące naruszenie prawa w ustalonym przez sąd drugiej instancji i wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym. Z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wynika, iż skarżący oczekuje w istocie od Sądu Najwyższego oceny podstaw skargi w ramach instytucji „przedsądu”, co jest niedopuszczalne. Natomiast zapoznanie się z argumentacją wniosku nie pozwala na stwierdzenie, by doszło do widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez głębszych analiz, kwalifikowanego naruszenia prawa, w wyniku, którego, zapadł wyrok oczywiście wadliwy. Ponadto zarzuty, z którymi skarżący wiąże oczywistą zasadność skargi, czyni jednocześnie przedmiotem zagadnień prawnych. Tymczasem, nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie istnieje zagadnienie prawne dotyczące wykładni określonych przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta

i w związku z tym, ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne zagadnienie prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, niepubl. i z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, niepubl.).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

aj